روی موج کوتاه

رئیس‌کل جدید و چالش‌های ارزی پیش‌روی

دکتر پویا جبل‌عاملی

تا زمانی که رویکرد دولت به طور عام و شخص رئیس جمهور به طور خاص نسبت به اولویت‌های ارزی و مکانیسم بازار تغییر نکند، جابه‌جایی در مقام ریاست بانک مرکزی نمی‌تواند به اصلاح وضعیت ارزی منجر شود. درواقع در چارچوب رویکرد کنونی، رئیس کل جدید قدرت مانور بالایی ندارد. حجم مداخلات دولت در تصمیمات کارشناسی این حوزه به حدی است که امید ناچیزی برای اصلاح وجود دارد.

اما تنها به‌عنوان یک نقشه راه برای عدم تکرار سیکل آزمون و خطا، برخی از مواردی را که می‌تواند به یاری رئیس کل جدید بانک مرکزی در حوزه ارزی بیاید، برمی‌شماریم:

۱- بازار فعلا برداشتی از رئیس کل جدید بانک مرکزی ندارد. بنابراین لازم است تا اعتبار ایشان با پیش‌بینی‌ها و وعده‌ها در مورد قیمت خدشه‌دار نشود. این پاشنه آشیل روسای کل پیشین بوده و باید به هر رو از آن به دور بود. مهم‌ترین ابزار برای ایشان تنها دوری از رسانه‌هاست. وقتی بازار ملتهب می‌شود، فشار بی‌حدی به شخص رئیس کل برای اظهارنظر وارد می‌شود و مقاومت در برابر سخن گفتن و اظهارنظر کردن بهترین حربه برای حفظ اعتبار است؛ به‌خصوص در شرایط کنونی که قیمت بازار را طرف تقاضا تعیین می‌کند نه بانک مرکزی.

۲- باید پذیرفت که در شرایط فعلی نمی‌توان هدف قیمتی برای ارز تعیین کرد. عدم توجه به این گزاره یعنی آغاز کنش‌هایی که در نهایت نتیجه‌ای در بر نخواهد داشت. بانک مرکزی باید به محدودیت‌های خود آگاهی داشته باشد. مقصر کاهش درآمد ارزی، این نهاد نیست. افزایش ریسک اقتصادی و سیاسی که منجر به تقاضای سفته‌بازی شدید شده است، در دست بانک نیست. بسته شدن حساب‌های بین‌المللی نیز بر گردن بانک نیست و اینها همه منجر به تنش‌های ارزی می‌شود و در این شرایط اصولا تعیین هدف قیمتی یا آرام کردن بازار، مقصدی است که وسیله‌ای برای رسیدن به آن نیست. اتخاذ این هدف، کاهش اعتبار را نصیب رئیس کل جدید خواهد کرد.

۳- اما آنجا که بانک مرکزی می‌تواند و باید نقش آفرینی کند، رئیس کل باید محکم بایستد و در مورد مسائل ارزی، این مقاومت بیش از همه در محافل تصمیم‌گیری باید انجام شود. به عنوان نمونه، رئیس کل امروز باید به هر شکل ممکن اجماعی را که بین کارشناسان به‌خصوص پس از رونمایی از فساد ارز دولتی شکل گرفته به پیش ببرد و ظرف چند روز آینده، هم در جهت آزادسازی صرافی‌ها اقدام کند و هم تخصیص ارز به قیمت آزاد را برای کلیه کالاها به جز اقلام حیاتی، به سرانجام برساند. تحقق این قدم، به شکلی معنادار می‌تواند اعتماد بازار به بانک مرکزی را افزایش دهد؛ اما به نتیجه رسیدن آن نیازمند همان ایستادگی رئیس کل در برابر مخالفت‌هایی است که بیش از همه در خود دولت وجود دارد.

۴- در شوک‌های ارزی، بانک مرکزی باید از ایجاد رانت ارزی جلوگیری کند و اطمینان یابد تصمیماتی که می‌گیرد به چارچوب‌های بازار صدمه نزند و در عین حال مطمئن باشد، ارز برای کالاهای حیاتی تامین می‌شود. اهدافی فراتر از این به تحقق همین سه هدف اصلی ضربه می‌زند.

۵- بخش ارزی بانک مرکزی، به‌طور سنتی درگیر بورو کراسی تخصیص ارز است. امری که در هیچ یک از بانک‌های مرکزی دنیا صورت نمی‌گیرد و این وظیفه‌ای است که به‌دلیل فروش ارز دولت به بانک مرکزی و واریز وجه ریالی آن به خزانه، به بانک مرکزی تحمیل شده است. از آنجا که دولت به‌خصوص در شوک‌های ارزی همواره تقلایی در جهت عدم‌پذیرش قیمت بازار دارد، از بانک مرکزی همین رویکرد بورو کراتیک و مقررات‌گذاری را طلب می‌کند. نتیجه آن می‌شود که ادبیات سیاست‌گذاری ارزی، آن‌طور که در دیگر کشورها از آن سراغ داریم، در بانک مرکزی رنگ باخته است. جلوگیری از شوک‌های ارزی، یاری رساندن به بخش تولید، کمک به صادرات غیرنفتی و... با تغییر موضع بخش ارزی از رویکرد بورو کراتیک به سیاست‌گذاری میسر است و رئیس کل اگر نمی‌تواند نقش واریز ریالی درآمد ارزی دولت را از سر بانک مرکزی رفع کند، می‌تواند در بلندمدت جای اصل و فرع را جابه‌جا کند. هرچه عمق نظری سیاست‌گذاری ارزی در بانک مرکزی بیشتر شود، مقاومت آن در برابر خواسته‌های غیرکارشناسانه دولت بیشتر خواهد شد.

وزیر صمت دستور رسیدگی به تخلفات احتمالی بهمن خودرو را صادر کرد

کلاف سر درگم خودرو و ارز دولتی

PDF Compressor Free Version

امین قلعه‌ای

ماجرای ورادات خودرو به یک کلاف سر درگم تبدیل شده است. موضوع ثبت غیر مجاز ۵۰۰۰ خودرو در دوران وزیر قبل هنوز حل نشده حالا قیمت سرسام آور مزدا ۳ به جنجال ها در این خصوص افزوده است. دیروز محمد شریعتمداری وزیر صمت در توئیتر خود نوشت:« نحوه پیش فروش مزدا۳ گروه خودروی بهمن به دلیل حاشیه سود و قطع و وصل های مشکوک بحث برانگیز شده ،به مرکز روابط عمومی وزارت صمت دستور دادم با همکاری سازمان حمایت از مصرف کنندگان ضمن بررسی روند پیش فروش نسبت به شفافیت لیست خریداران اقدام کند و اگر تخلفی رخ داده به تعزیرات معرفی کنند»

ماجرا از چه قرار است؟

اختلاف قیمت بسیار بالای مزدا۳ از کارخانه تا بازار عاملی شده تا مشتریان زیادی امروز به سایت فروش مراجعه کنند؛ به‌طوری کمتر کسی می تواند حتی ثبت‌نام اولیه خرید این خودرو را با موفقیت انجام دهد.براساس اعلام شرکت بهمن قرار شد فروش اینترنتی مزدا۳ از ساعت ۹ صبح چهارشنبه (۳مردادماه امسال) آغاز شود. اما از همان دقیقه نخست آغاز ثبت‌نام داستان تکراری سرگردانی مردم در خریدهای اینترنتی خودرو تکرار شد و کمتر کسی توانست حتی به سایت فروش گروه بهمن دسترسی پیدا کند. جالب این جاست دو دقیقه بعد از گشایش سایت، شرکت اعلام کرد ظرفیت به اتمام رسیده و دور دوم فروش راس ساعت ۹:۱۵ آغاز می‌شود. مریم کربلایی، مدیر بازاریابی گروه بهمن ، دلیل این موضوع را تعداد بالای مراجعات به سایت برای خرید خودرو عنوان می کند.به گفته وی، تعداد خودروها محدود است، اما هجمه به سایت برای خرید خودرو زیاد بوده است. کربلایی متذکر می‌شود: «سایت این گونه است که اگر ۱۰۰ نفر وارد سیستم می‌شوند، سیستم بقیه را در صف نگه می‌دارد تا مراحل خرید آنها به پایان برسد. به همین دلیل برای گروهی که در صف خرید هستند، عنوان می‌شود برای مثال

افزایش بی‌رویه قیمت خودروی وارداتی افکار عمومی را با این پرسش مواجه کرده است که اگر قرار است شرکت‌های واردکننده خودرو هم‌زمان با دریافت ارز دولتی، قیمت خودروهای خود را تا چند برابر افزایش دهند فلسفه ارائه ارز دولتی به این شرکت‌ها چیست؟

۱۵ دقیقه بعد می‌توانید خرید را انجام دهید.»

موضوع در شبکه های اجتماعی چگونه بازتاب یافت؟

در میان شبکه های اجتماعی توییتر به رغم فیلترینگ، این روزها به نبض تپنده افشاگری تبدیل شده است. بسیاری از خبرنگاران حوزه های مختلف در این شبکه اطلاعات تکمیلی در مورد رویدادهای مختلف را در اختیار مخاطبان قرار می دهند. در این مورد خاص یکی از کار بران شبکه های اجتماعی با اشاره به دریافت ارز دولتی با قیمت ۳۸۰۰ و ۴۲۰۰ برای واردات ۴۰ هزار مزدا۳ وارد شده به کشور نوشت:«بهمن خودرو که ظاهرا سهام عمده اش مربوط به مدیران کروز است. خودرو پیش فروش کرده. ۴۰ هزار مزدا ۳ پیش فروش شده با دلار ۳۸۰۰ و ۴۲۰۰ وارد شده و با مبلغ ۱۱۵ میلیون تومان می بایست فروخته می شد که با قیمت ۲۳۰ میلیون تومان در سایت هابه فروش فروخته می شود. حجم فساد ۴۰۰۰ میلیارد تومان!» کاربر دیگر توییتر در همین باره نوشت:«بر اساس خبر جماران و دیگر رسانه های داخلی گروه خودرو سازی بهمن، مزدا ۳ های وارداتی با ارز دولتی را به شکل صوری پیش فروش کرده و در عرض چند دقیقه، کلیه خودروها را به افراد خودی فروخت تا با سود حدود صد میلیون تومانی روانه بازار کنند.»

قیمت واقعی مزدا ۳ چند است؟

آنچه مسلم است واردات سری جدید مزدا ۳ توسط بهمن خودرو نمی تواند، با ارز غیر دولتی وارد کشور شده باشد. کمپانی مزدا اما

بسیاری از شرکت‌های دریافت‌کننده ارز دولتی پس از انجام واردات، خودروهای رسیده به سرزمین اصلی را با قیمت ارز آزاد و با حباب قیمتی کاذبی که ایجاد شده بود به فروش رساندند و در عمل رشد قیمت ۵۰ تا ۱۰۰ درصدی را برای بسیاری از محصولات وارداتی رقم زدند

جدیدترین مدل ۲۰۱۸ مزدا ۳ را با ۱۵۵ اسب بخار روانه بازار کرده است. این مدل، مزدا ۳ مدل ۲۰۱۸ یکی از محبوب‌ترین خودروهای ۲۰۱۸ محسوب می‌شود که در دنیا با قیمت ۲۰ هزار دلار به فروش می‌رسد. چنانچه همه فرض کنیم همه ۴۰ هزار مزدا۳ با دلار ۴۲۰۰ و نه ۳۸۰۰ وارد شده باشد. بنابر این قیمت هر مزدا ۳ می بایست ۸۴ میلیون تومان باشد. که با احتساب عوارض و گمرکی عدد مناسب برای این خودرو در حدود ۱۲۰ تا ۱۳۰ میلیون تومان ارزیابی می شود. با این حال گروه بهمن مزدا ۳ را با قیمت ۲۳۰ میلیون تومان در سایت خود قیمت گذاری کرده است و البته در بازار آزاد قیمت این خودرو ۵ میلیون بالاتر یعنی ۲۳۵ میلیون است.

ماجرای واردکنندگان با ارز دولتی به کجا کشید؟

افزایش بی‌رویه قیمت خودروی وارداتی افکار عمومی را با این پرسش مواجه کرده است که اگر قرار است شرکت‌های واردکننده خودرو هم زمان با دریافت ارز دولتی، قیمت خودروهای خود را تا چند برابر افزایش دهند فلسفه ارائه ارز دولتی به این شرکت‌ها چیست؟ بسیاری از شرکت های دریافت کننده ارز دولتی پس از انجام واردات، خودروهای رسیده به سرزمین اصلی را با قیمت ارز آزاد و با حباب قیمتی کاذبی که ایجاد شده بود به فروش رساندند و در عمل رشد قیمت ۵۰ تا ۱۰۰ درصدی را برای بسیاری از محصولات وارداتی رقم زدند.

تحلیل

یک اقتصاددان تشریح کرد:

کنترل محدود بازار با حذف ارز مسافرتی

یک اقتصاددان معتقد است: در حالت کلی تا زمانی که دولت به شکل دقیق کنترل، نظارت و برخورد قاطع با مفسدان اقتصادی و رانت‌خواران نداشته باشد و همچنین نتواند تعادل بین عرضه و تقاضای ارز را ایجاد کند، راه‌اندازی بازار ثانویه و یا حذف ارز مسافرتی اگر چه سبب کنترل بازار پر نوسان افزایشی ارز می‌شود؛ تاثیر چندانی بر کاهش قیمت‌ها در بازار نخواهد داشت.

فرشید سلیمی در گفت و گو با خبرنگار ایسنا توضیح داد: طبق آمار هر ساله حدوداً ۹ میلیون ایرانی از کشور با هدف گردشگری، سفرهای کاری و غیره خارج می‌شود، که با توجه به جمعیت حدوداً ۸۰ میلیونی کشور، چیزی حدود ۱۰ درصد مردم جامعه را تشکیل می‌دهند.

وی افزود: اگر این ۱۰ درصد را جزء دهک‌های بالایی جامعه در نظر بگیریم، حذف ارز مسافرتی تاثیری بر بودجه درآمدی آنها نخواهد داشت، هرچند که وظیفه دولت برقراری تعادل در عرضه و تقاضا و قیمت ارز است و در شرایط فعلی برگشت تحریم و کاهش درآمدهای ارزی و نفتی که به افزایش قیمت ارز منجر شده، دولت حداقل با حذف ارز مسافرتی می‌تواند تا حدودی بازار پر نوسان و افزایشی ارز را کنترل کند.

وی ادامه داد: با توجه به اینکه بیشتر متقاضیان ارز مسافرتی را دهک‌های بالای جامعه تشکیل می‌دهند حداقل با حذف ارز مسافرتی و انتقال آن به بازار ثانویه جلو خروج حدود ۷ میلیارد یورو ارز به قیمت دولتی از کشور در سال گرفته می‌شود و دولت می‌تواند این مقدار ارز را به بخش‌های مورد نیاز انتقال دهد.

این مدرس دانشگاه خاطرنشان کرد: طبق آخرین بخشنامهٔ در حال اجرای بانک مرکزی، ارزهای مسافرتی به وسیله بانک ملی و تنها برای یک بار سفر در سال به میزان ۱۰۰۰ یورو یا معادل آن به سایر ارزها، به مسافران در مرزهای خروجی هوایی پرداخت می‌شود و میزان ارز مسافرتی پرداختی به مسافران هوایی به کشورهای هم مرز و کشورهای مشترک‌المنافع به غیر از عراق ۵۰۰ یورو یا معادل آن به سایر ارزها است. وی تصریح کرد: طبق چانه‌زنی در دولت احتمال دارد ضوابط ارز مسافرتی تغییر و ارز مسافری با دو نرخ بازار ثانویه و نرخ دولتی عرضه شود و سقف ارز مسافرتی با نرخ دولتی، از هزار یوروی فعلی تقلیل یافته و به جای آن تا یک سقف بالاتری، امکان تامین ارز مسافرتی از بازار ثانویه بوجود بیاید که شیوه مناسبتری نسبت به حالت فعلی پرداخت ارز مسافرتی به وسیله بانک ملی و به میزان ۱۰۰۰ یورو است. سلیمی یادآور شد: متوقف کردن ارز مسافرتی، چندان نمی‌تواند بر عرضه و تقاضای ارز در بازار و بر نرخ ارز آزاد داشته باشد که بخواهد به بازار شوک وارد کند و یا باعث تغییرات قیمتی در بازار شود ولی در شرایط فعلی بخاطر عدم اطمینان نسبت به آینده و وجود تحریم‌های اقتصادی و کاهش درآمدهای ارزی، قیمت ارز خود به خود روند افزایشی را طی می‌کند.

بدون هیچ نظارتی از سوی مسئولان صورت می‌گیرد

افزایش روزانه قیمت لبنیات

با وجود آنکه در هفته‌های گذشته کارخانه‌های لبنی بدون مجوز قیمت محصولات خود را افزایش داده‌اند طی هفته گذشته هم به صورت روزانه این افزایش قیمت‌ها مجددا اعمال شد و نظارتی بر قیمت‌گذاری و برخورد با این روند صورت نمی‌گیرد.

به گزارش ایسنا، در چند وقت اخیر بازار طلا و سکه با هر نوسانی در حوزه اجتماعی، سیاسی و اقتصادی افزایش قیمت را به خود دید، افزایش قیمتی که به صورت لحظه‌ای در این بازار به ثبت رسید که به نظر می‌رسد در روزهای اخیر این نوسانات لحظه‌ای به محصولات لبنی هم سرایت کرده است!

محصولات لبنی به خصوص شیر، ماست و پنیر از سوی کارخانه‌های مطرح این حوزه به صورت روزانه با افزایش قیمت‌های ۱۰۰ تا ۲۰۰ تومانی مواجه می‌شوند، این موضوع در حالی رخ می‌دهد که در هفته‌های گذشته کارخانه‌ها با وجود دریافت ارز دولتی و بدون هیچ دستورالعملی از سوی دستگاه‌های نظارتی اقدام به افزایش قابل توجه قیمت‌ها کردند و همچنین ۷۰ درصد قیمت محصولات لبنی که شیر خام بوده تغییر قیمتی نداشته است.

در این زمینه یک منبع آگاه با تأیید افزایش قیمت محصولات لبنی به ایسنا گفت: شرکت‌های تولیدی بدون هیچگونه مجوزی از سوی دستگاه‌های نظارتی به ویژه سازمان حمایت تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان اقدام به افزایش قیمت محصولات کرده‌اند.

همچنین یک توزیع کننده محصولات لبنی گفت: شرکت های بزرگ و بنام تولید محصولات لبنی، با وجود

انکه در هفته‌های گذشته قیمت همه محصولات‌شان را افزایش داده‌اند، در روزهای گذشته هم بدون کوچک ترین اطلاع‌رسانی، روزانه به طور متوسط ۱۰۰ تا ۲۰۰ تومان افزایش قیمت را برای محصولاتی همچون شیر، پنیر و ماست اعمال کردند. به گفته وی، برخی تولیدکنندگان از افزایش قیمت‌های روزانه پیروی نکردند و در ابتدای هر هفته با ارائه بار جدید بر قیمت محصولات خود به خصوص شیر افزایش قیمت ۵۰۰ تومان لحاظ کرده‌اند. بررسی‌های میدانی در سطح شهر از واحدهای لبنیاتی سنتی نشان از آن دارد که این واحدها به صورت هماهنگ افزایش قیمتی را اعمال نکرده‌اند و تنها برخی واحدهای صنفی با کسب اطلاع از افزایش قیمت محصول کارخانه‌ها، افزایش قیمت داشته‌اند.

حال با این تفاصیل به نظر می‌رسد که کارخانه‌های لبنی همچون گذشته بدون توجه به دستورالعمل‌های ابلاغی سازمان حمایت افزایش قیمت را لحاظ کرده‌اند. با این وجود مسئولان سازمان حمایت با پیگیری‌های فراوان ایسنا، حاضر به پاسخگویی نیستند.

این عدم پاسخگویی‌ها به انجمن صنایع لبنی نیز سرایت کرده و رضا باکری به‌عنوان دبیر این انجمن پاسخگوی پیگیری‌های مکرر در خصوص وضعیت تولید و بازار محصولات لبنی نیست.